

УДК 37.014.3:373.3.016:003-028.31(043.2)

Фенцик О. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Грицак Г. Ю.,
здобувач вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Магістр»
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

Проблема читання є актуальною, як у суспільстві в цілому, так і в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. Відповідно до Державних нормативних документів («Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи», «Державний стандарт початкової освіти», уміння читати й розуміти прочитане визначено, як наскрізне, яке є «основою для успішної самореалізації учня – як особистості, громадянина і фахівця» [4, с.12]. За Державним стандартом початкової освіти, формування читацької компетентності визначено одним із важливих складників мети мовно-літературної освітньої галузі [1].

Різним аспектам проблеми читання й розуміння прочитаного присвячено чимало наукових досліджень, а саме: психологічні аспекти процесу читацької діяльності (О. Никифорова, С. Рубінштейн, Н. Чепелева, І. Якиманська та ін.); педагогічні аспекти проблеми формування навички читання та особливості проведення уроків читання (О. Джежелей, Г. Коваль, В. Мартиненко, В. Науменко, О. Савченко та ін.).

Пріоритетною метою уроків літературного читання є формування читацької компетентності учнів, усвідомлення себе, як грамотного читача, здатного до використання читацької діяльності, як засобу самоосвіти. Насамперед з'ясуємо сутність дефініції «читацька компетентність». Вітчизняні педагоги, психологи і методисти (О. Ісаєва, О. Куцевол, В. Мартиненко, О. Савченко, Н. Чепелева, О. Шкловська, Т. Яценко та інші) виокремлюють читацьку компетентність, як інтегровану особистісну якість, що формується й розвивається у процесі шкільного літературного навчання, а також удосконалюється протягом життя. Так, Мартиненко В.О. читацьку компетентність розглядає у контексті діяльнісного, особистісно зорієнтованого підходів та визначає її, як складне багатокomпонентне особистісне утворення. У змісті читацької компетентності молодших школярів визначає такі взаємопов'язані компоненти: мотиваційний, когнітивний, операційно – діяльнісний, рефлексивний [2, с.149]. Цілком погоджуємось із відомим науковцем, що читацька компетентність, як базова складова комунікативної і пізнавальної компетентностей передбачає оволодіння учнями сукупністю знань, умінь, навичок, ціннісних ставлень, які дають змогу дитині відповідно до її вікових можливостей самостійно орієнтуватися в колі дитячого читання, самостійно працювати з різними видами письмових текстів.

Услід за В.О. Мартиненко, у структурі читацької компетентності молодших школярів виділяємо такі взаємопов'язані компоненти: мотиваційний, когнітивний, операційно – діяльнісний, рефлексивний [3, с.149]. Насправді, важливо, аби учень був умотивований до читацької діяльності. Проте не менш важливо навчити молодшого школяра читати, працювати з текстами дитячих книжок, аби вони викликали в нього позитивні емоції та виникало бажання знову щось почитати. Так, компетентний читач повинен вміти аналізувати, інтерпретувати, надавати емоційну та критичну оцінку прочитаному тексту, тобто осмислювати зміст і форму тексту, критично оцінювати якість і достовірність поданої інформації.

Формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти – це складний,

довготривалий, цілеспрямований поетапний процес, який спрямований на забезпечення ефективного освітнього середовища, створення психолого-педагогічних умов з метою формування в учнів повноцінної навички читання, розвитку мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, як засобу пізнання світу і самопізнання; формування здатності сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати письмові та інформаційні тексти різних видів, працювати з інформацією та застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді [5, с.82].

Вважаємо, що для якісного формування читацької компетентності необхідно посилити її мотиваційну складову. Важливим засобом збудження у школярів інтересу до книги є проведення літературних вікторин, дискусій з приводу прочитаного. У процесі розвитку читацької навички здобувачів освіти велику увагу слід приділяти, нестандартним (ігровим) видам читання. Формувати читацьку компетентності буде легше, якщо це спільна робота школи і батьків.

Таким чином, формування компетентного читача – складне завдання. Воно потребує компетентного вчителя, який володіє інноваційними методиками, здатного створити належні психолого-педагогічні умови для формування в учнів повноцінної навички читання, розвитку мотивації дітей до читання.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2107-priynyato-derjavnyy-standart-ochatkovo-osvti>.
2. Мартиненко В. Сутнісні характеристики читацької компетентності молодших школярів / Валентина Мартиненко // Початкова школа. – 2013. – № 12. – С. 3–7.
3. Мартиненко В.О. Структура і зміст читацької компетентності молодших школярів / В. О. Мартиненко // Збірник наукових праць: Педагогічна освіта: теорія і практика. – Вип. XV. – Кам'янець Подільський, 2013. – С. 145-151.
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] / заг. ред. : Г. Михайло ; упоряд. : Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін. / Міністерство освіти і науки України. – К, 2016. – 40 с.
5. Фенцик О. М. Формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти: аналіз художнього тексту/ О. М. Фенцик // Педагогічні науки: збірник наукових праць. – Вип. LXXXII. – Херсон: ХДУ, 2018. – С.81-85.].

УДК 378:373.3.011.3

Фенчак Л.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет
Дьордяй М.В.,
здобувач вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Магістр»
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

Проблема професійного становлення вчителя, його компетентнісний розвиток нерозривно пов'язані зі здатністю до самоосвітньої діяльності. Компетентний вчитель – це людина, здатна до успішної професійної діяльності, а успішна професійна педагогічна діяльність не можлива без самоосвіти вчителя. Одним з основних завдань системи вищої педагогічної освіти є формування у майбутніх вчителів здатності й підготовленості до свідомої самоосвітньої діяльності. Самоосвітня діяльність виступає запорукою ефективного навчання студента, є важливим компонентом набуття майбутнім учителем усіх професійно необхідних компетентностей. Проблема професійного розвитку вчителя початкових класів, самовиховання та самоосвіта майбутнього фахівця, його спроможність до самоосвітньої

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>